

Folketingets Retsudvalg

3. marts 2012

Notat vedr. aflønningen af kommunefogeder i Grønland

Kommunefogeder (og kommunefogedassistenter) er af Politimesteren i Grønland beskikket til at bistå politiet i udøvelsen af den stedlige politimyndighed, typisk i bygder med en vis afstand til distriktets politistation. Kommunefogedens primære opgaver er at sikre ro og orden, at føre kontrol med lovenes overholdelse, samt at foretage indledende efterforskning af forbrydelser. Kommunefogeden skal endvidere bistå kredsdommeren med at forkynde stævninger og anklageskrifter m.v., samt bistå politiet med inddrivelse af bøder.

Hvervet er et borgerligt ombud, og der ydes et pristalsreguleret vederlag efter faste takster. Vederlagets størrelse er afhængig af antallet af indbyggere i den bygd, hvor kommunefogeden varetager politimæssige opgaver (Der er i alt 7 sats). I bygder med industrianlæg oppebærer kommunefogeden et tillæg ligesom der kan udbetales ekstra vederlag i forbindelse med assistance til politiet ved bygdebesøg samt ved bevogtning af berusere.

Vederlagets størrelse er fastsat ved et aktstykke, som er godkendt af Folketingets Finansudvalg d. 26. oktober 1983.

I en bygd med op til 100 indbyggere udgør vederlaget til eksempel 540 kr. om måneden, før skat. I bygder med over 600 indbyggere udgør det 3.700 kr. månedligt, ligeledes før skat. (Ifølge avisen AG, uge 40, 2011).

Vederlaget skal bl.a. ses i forhold til kommunefogedernes uddannelse, tjenestetid samt de ulemper, som er forbundet med hvervet.

Kommunefogeder har ikke gennemgået en politiuddannelse men alene et 4 dages kursus, med fag som rapportering, anholdelse, ransagning, beslaglæggelse, magtanvendelse og eftersøgnings- og redningsarbejde. (Denne oplysning fremgår af Retsvæsenkommissionens betænkning: Betænkning nr. 1442/2004. Jeg har anmodet Politimesteren i Grønland om at oplyse, hvorvidt

Side 1/1

uddannelsen siden er udbygget. Oplysning herom vil blive eftersendt, når en besvarelse foreligger).

Af undersøgelse af politiets arbejdsvilkår i Grønland, udarbejdet på foranledning af Retsvæsenkommissionen i 1997, fremgår det, at kommunefogedernes tjenestetid varierer meget, men typisk er på ca. 9 ½ timer ugentligt. Arbejdstiden er hovedsageligt placeret i dagtimerne, men kommunefogederne tilkaldes på alle tider af døgnet.

Blandt de ulemper, som er forbundet med varetagelsen af hvervet er bl. a. det forhold, at der ikke stilles kontorfaciliteter til rådighed for kommunefogederne, som derfor må benytte eget hjem til rapportskrivning m.v. Manglende detentionsfaciliteter bevirker, at kommunefogeder i en række tilfælde har måttet anbringe berusede personer, som ikke har kunnet snakkes til ro, i kommunefogedens eget hjem, undertiden lænket til en radiator.

De situationer, som kommunefogederne kaldes ud til, kan til tider være ganske belastende: redningsaktioner, drukneulykker, drab, selvmord, hustruvold, voldtægter og skudepisoder. (At hvervets udførelse heller ikke er uden personlige risici, illustreres af det tragiske og meningsløse drab på en kommunefoged i bygden Tiniteqilaaq i 2003. Denne hændelse er i sagens natur ikke omtalt i arbejdsvilkårsundersøgelsen, der som nævnt er fra 1997).

Af arbejdsvilkårsundersøgelsen fremgår det endvidere, at knap halvdelen af samtlige kommunefogeder har overvejet at stoppe, hvilket hovedsageligt begrundes med, at lønnen er for lav.

Spørgsmålet om kommunefogedernes aflønning er behandlet i Den Grønlandske Retsvæsenkommissions betænkning (Betænkning nr. 1442/2004). På side 1232 i betænkningen anføres bl.a. følgende:

”Som eksempel kan nævnes, at honoraret for kommunefogeden i en bygd med op til 200 indbyggere i 1994 udgjorde 980 kr. pr. måned. Op til 400 indbyggere udgjorde det 1.919 kr. pr. måned. Hertil kommer eventuelt et industritillæg på 255 kr. pr. måned.

Denne løn opfattes som lidet attraktiv, og politiet har ofte svært ved at finde egnede kandidater. Hertil kommer, at kommunefogederne har et hovederhverv ved siden af kommunefogedjobbet. Ofte er han fisker/fanger og kan dårligt undvære sin indtjening,

når han i forbindelse med sine politiforretninger er forhindret i at passe fangstjobbet, fordi han skal passe berusere i hjemmet eller detentionen.

Lønspørgsmålet har senest været rejst ved årsskiftet 1993/94, hvor man på baggrund af et udkast til ny honorering indstillede til Finansudvalget, at der skulle ske en lønstigning. Efter forslaget ville kommunefogederne blive lønnet på samme måde som ikke-uddannede kateketer i bygderne (lønnet af hjemmestyret). Det ville i 1998-kroner svare til en samlet merudgift for staten på ca. 900.000 kr.”

En sådan forbedring af kommunefogedernes aflønning er indarbejdet i Retsvæsenkommissionens overslag over de samlede økonomiske konsekvenser af kommissionens forslag og anbefalinger.

Politimesteren i Grønland afgav 4. februar 2005 hørings svar til Retsvæsenkommissionens betænkning. I hørings svaret anfører politimesteren følgende vedr. kommunefogedernes løn:

”Ad. 6.6. (kommunefogedernes løn s. 1287, jfr. S. 1230) bemærkes, at Grønlands Landsting den 23. september 2004 har tilsluttet sig kommissionens forslag om at kommunefogedernes løn hæves, så den kommer til at svare til uddannede kateketers løn i bygderne (svarende til en årlig merudgift på 900.000 kr.) Jeg kan tilslutte mig, at kommunefogedernes forhold generelt forbedres, herunder også i form af en bedre uddannelse.”

(Det af Politimesteren anførte vedr. Landstingets tilslutning refererer til Landstinget behandling af et spørgsmål, fremsat af landstingsmedlem Otto Jeremiassen, jf. umiddelbart nedenfor).

Under Landstingets efterårssamling 2004 fremsatte landstingsmedlem Otto Jeremiassen et spørgsmål til Landsstyret vedr. kommunefogedernes lønforhold. Til brug for Landsstyrets besvarelse indhentede Landsstyret Justitsministeriets kommentarer, som blev fremsendt ved skrivelse af 16. juni 2005.

Det oplyses i Justitsministeriets besvarelse, at ministeriet til brug for ministeriets vurdering af spørgsmålet har indhentet en udtalelse fra Rigspolitchefen. Af den indhentede udtalelse fremgår det, at den arbejdsbelastningsundersøgelse, som Retsvæsenkommissionen har gennemført, efter Rigspolitchefens vurdering isoleret set kan tale for at foretage en fornyet vurdering af aflønningen af kommunefogederne og kommunefogedassistenterne. Rigspolitchefen var imidlertid betænkelig ved at anbefale en omlægning af de pågældende vederlag på daværende tidspunkt, idet Rigspolitchefen fandt, at dette først burde ske i forbindelse med en endelig stillingtagen til

Retsvæsenkommissionens øvrige forslag om en ændring af den grønlandske politiordning. Justitsministeriet tilsluttede sig denne opfattelse.

Grønlands Landsting tilsluttede sig Retsvæsenkommissionens anbefalinger i maj 2006.

Den 2. marts 2007 udsendte Justitsministeriet en pressemeddelelse, hvoraf det fremgik, at indholdet i regeringens forslag til reform af det grønlandske retsvæsen nu var på plads, efter drøftelser samme uge mellem justitsminister Lene Espersen og det grønlandske landsstyremedlem Aleqa Hammond. I pressemeddelelsen en række elementer i reformforslaget, herunder bl.a. ”- **at rekrutteringen af kommunefogeder (politiets repræsentanter i bygderne) styrkes.**” (Pressemeddelelsen blev af Folketingets Retsudvalg optaget som bilag 410, alm.del)

De 14. maj 2007 fremsatte landstingsmedlem Lene Knüppel – på baggrund af den mellem Landsstyremedlem Aleqa Hammond og Justitsminister Lene Espersen indgåede aftale omkring implementering af Retsvæsenkommissionens anbefalinger – en række spørgsmål til Landsstyret (2007-85). Herunder spørgsmål om hvor meget og hvornår kommunefogedernes løn ville stige. Til brug for Landsstyrets besvarelse indhentedes oplysninger fra Justitsministeriet, som ved skrivelse af 12. oktober 2007 oplyste følgende:

”Rigspolitiet vil gerne indledningsvist nævne, at kommunefogederne i Grønland yder et stort og anerkendelsesværdigt bidrag til løsningen af visse politimæssige opgaver i de mindre tæt befolkede dele af landet.

Rigspolitiet og Grønlands Politi vil gennem egnede tiltag medvirke til, at det fortsat bliver muligt at rekruttere og fastholde egnede personer til varetagelse af kommunefogedernes opgaver.

Aflønningen af kommunefogederne er fastsat for mange år siden, og der er behov for at undersøge og gennemføre en mere nutidig aflønning af denne medarbejdergruppe. Der er afsat midler hertil i regeringen oplæg til reform af det grønlandske retsvæsen, og Rigspolitiet og Grønlands Politi vil på den baggrund medvirke til at etablere en mere nutidig aflønning af kommunefogederne.

Det er ikke muligt at sige, hvornår overvejelserne kan afsluttes, men det er hensigten, at ændringerne gennemføres senest samtidig med de øvrige forslag om modernisering af Grønlands Politi.”

Folketingets Retsudvalg bad ved skrivelse af 15. januar 2008 den daværende justitsminister redegøre for, hvorledes det af regeringen fremsatte forslag til ny kriminallov og forslag til ny retsplejelov for Grønland imødekom de opfordringer og henstillinger, som indgik i Grønlands Landstings Retsudvalgs betænkning af 11. november 2007. I Justitsministerens besvarelse af 29. januar 2008 oplyses bl.a. følgende i afsnit 9 om efteruddannelse og lønforhold:

”Rigspolitiet har oplyst, at Rigspolitiet og Grønlands Politi gennem relevante tiltag vil medvirke til, at det fortsat bliver muligt at rekruttere og fastholde egnede personer til varetagelse af kommunefogedernes opgaver, bl.a. ved at etablere en mere nutidig aflønning af kommunefogederne.”

I 2008 vedtog Folketinget en ny Kriminallov og en ny Retsplejelov for Grønland, på grundlag af Retsvæsenkommissionens anbefalinger.

Til trods for,

- at politimesterembedet så tidligt som ved årsskiftet 1993/94 (og muligvis også tidligere?) har indstillet, at kommunefogedernes vederlag hæves,
- at også rigspolitiet har erkendt behovet for en mere nutidig aflønning af kommunefogederne,
- at en forhøjelse af aflønningen indgik i Retsvæsenkommissionens anbefalinger, som Grønlands Landsting har tilsluttet sig,
- at der var afsat midler hertil i regeringen oplæg til reform af det grønlandske retsvæsen,
- at såvel Folketinget som Grønlands Landsting af Justitsministeriet er blevet stillet i udsigt, at kommunefogedernes vederlag ville blive hævet,

vederlægges kommunefogederne imidlertid fortsat i henhold til et aktstykke, godkendt af Folketingets Finansudvalg d. 26. oktober 1983.

Problemerne med at rekruttere og fastholde kommunefogeder er som følge heraf ikke blevet mindre.

I Politiet i Grønlands virksomhedsberetning for 1995 oplyses det, at politiet ved udgangen af 1995 rådede over i alt 62 kommunefogeder og –assistenter. I Politiet i Grønlands årsstatistik for 2011 oplyses det, at politiet i 2011 rådede over i alt 44 kommunefogeder og –assistenter. Der er således i perioden sket en reduktion i antallet af kommunefogeder og –assistenter på 29 %.

Næsten hver 3. bygd (16 ud af i alt 55 bygder) står i dag uden kommunefoged. (Ifølge avisen AG, uge 40, 2011. Jeg har anmodet Politimesteren i Grønland om at fremsende fuldt opdaterede tal. Disse vil blive eftersendt, når en besvarelse foreligger).

I situationer, hvor der begås en forbrydelse i en bygd uden kommunefoged, sender politiet, hvis situationen nødvendiggør dette, politi til stedet. (Mindre lovovertrædelser efterforskes først af politiet i forbindelse med politiets rutinemæssige bygdebesøg). Politiets transport til bygden vil typisk foregå med politikutter, chartret båd eller chartret helikopter. Responstiden vil, afhængig af den pågældende bygds placering i forhold til de politioperative ressourcer, kunne være lang.

Kent Fridberg, Seniorrådgiver
Lovudvalgets sekretariat